

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

Державний біотехнологічний університет

**Факультет менеджменту,
адміністрування та права**

Кафедра педагогіки та психології

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ПО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
ПЛАНУВАННЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ
ОСНОВИ МІЖСОБИСТІСНОГО
СПІЛКУВАННЯ»
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*спеціальність 015 «Професійна освіта»
(015.37 Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології)
форми навчання денна та заочна*

Харків, 2022

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ПО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
ПЛАНУВАННЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ
МІЖСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ» ДЛЯ
ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

спеціальність *015 «Професійна освіта»*
(015.37 Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології)
форми навчання *денна та заочна*

**Затверджено
рішенням Науково-методичної
ради факультету
МАП ДБТУ
Протокол № 2
від 23.02.2022р**

Харків 2022

УДК 159:9

Психолого-педагогічні основи міжособистісного спілкування: методичні вказівки по організації та плануванню самостійної роботи студентів для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 015 «Професійна освіта» (015.37 *Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології*), денної та заочної форми навчання; упоряд. Є.Л. Скворчевська – Харків: ДБТУ, 2022. – 20 с.

В методичних вказівках міститься план виконання самостійних завдань, питання до перевірки та список літератури.

Відповідальний за випуск: к.псих.н., доцент Скворчевська Є.Л.

Схвалено і рекомендовано до друку науково-методичною радою факультету менеджменту, адміністрування та права ДБТУ (протокол №2 від 23.02.2022)

© Є.Л. Скворчевська Є.Л.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ПО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
ПЛАНУВАННЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ**

**З ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ
МІЖСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ» ДЛЯ
ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*спеціальності 015 «Професійна освіта» (015.37 Аграрне
виробництво, переробка сільськогосподарської продукції
та харчові технології),*

денної та заочної форми навчання.

Упорядник

Скворчевська Є.Л.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	6
Питання для самостійної роботи студентів...	10
Рекомендації по написанню рефератів.....	11
Теми рефератів.....	13
Запитання до іспиту.....	14
Список рекомендованої літератури.....	16

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Введення модульної системи організації навчального процесу приводить до скорочення аудиторного навантаження студентів і зростання обсягу самостійної роботи, що збільшує значимість поточного контролю знань студентів, у тому числі з використанням письмових робіт, есе, рефератів, тестів тощо.

У зв'язку з цим одне з основних завдань навчального процесу сьогодення — навчити студентів працювати самостійно. Виконання самостійних завдань допомагає студентам поетапно включитися в навчальну, а згодом у наукову роботу, що сприяє формуванню творчих здібностей і творчого ставлення до своєї професії. Навчити учитися — це значить розвинути здатності і потреби до самостійної творчості, повсякденної і планомірної роботи над підручниками, навчальними посібниками, періодичною літературою, активної участі в науковій праці.

Самостійна робота студентів традиційно поділяється на аудиторну самостійну роботу, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять, і позааудиторну (кваліфікаційну) роботу, яка передбачає практичне застосування отриманих знань, вмінь, навичок.

Всі види самостійних робіт, починаючи з найпростіших, таких як контрольна робота, доповідь, реферат, і закінчуючи складнішими — курсова, дипломна робота, наукова стаття; магістерська робота є однією з форм звітності і контролю знань студентів. Це творче осмислення відповідної наукової думки, літератури, засіб вивчення навчальних дисциплін, підвищення теоретичного і методичного рівня професійних знань.

Самостійна робота студентів — спланована, пізнавальна, організаційно і методично спрямована особиста діяльність без безпосередньої допомоги викладача. Самостійна навчальна діяльність студентів повинна містити певні елементи на занятті і продовжуватися після цього.

Неабияке значення в самостійній навчальній діяльності студентів відіграє вільний вибір теми, форми і часу виконання роботи. Тому в системі самостійного навчання важливе місце належить творчим завданням: доповіді, огляди тощо. Ці завдання охоплюють широкий діапазон матеріалів від огляду літератури, до наукових розробок з досліджуваної теми.

У педагогічній практиці використовуються різноманітні прийоми організації самостійної діяльності студентів:

1. організація роботи з навчальними матеріалами;
2. збирання (накопичення) матеріалу з досліджуваної теми;
3. організація студентів на підготовку і написання реферату з дисципліни;
4. спрямування роботи студентів із конспектом-схемою, розробленим викладачем;
5. аналіз порівняльного і досліджуваного матеріалів;
6. організація виконання індивідуальних завдань;
7. розв'язування завдань за темами;
8. організація і проведення виступів студентів з рефератом на лекції або семінарі.

Лише така праця привчає студентів до постійної і активної розумової діяльності як в аудиторії, так і поза нею.

Основні організаційні напрями виконання самостійної роботи студентів доцільно розділити на етапи:

1. планування викладачем кількості годин самостійного вивчення з відповідних тем, розроблення змісту і характеру самостійних завдань, дотримуючись таких вимог:
2. виконувана самостійна робота повинна спрямовуватися на досягнення основних навчально-виховних завдань;

3. самостійне навчання має бути систематичним і систематизованим у контексті навчальних занять;

4. самостійне навчання повинно бути доступним і можливим.

На лекціях, семінарських, практичних заняттях й індивідуальних консультаціях формулюються завдання для самостійного опрацювання, проводиться інструктаж щодо їх виконання.

Контроль та корекція результатів самостійного вивчення матеріалу здійснюються при виконанні тестових завдань, потім на семінарських заняттях, під час складання іспитів.

Методичні рекомендації призначені для організації самостійної роботи студентів денної форми навчання для спеціальності 015 «Професійна освіта» (015.37 Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) з дисципліни «Психолого-педагогічні основи міжособистісного спілкування».

**ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ**

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна ф. н.
1	Міжособистісна взаємодія в діловому спілкуванні	6
2	Ритуальна поведінка в міжособистісній взаємодії	6
3	Труднощі міжособистісного спілкування	6
4	Ефективне спілкування. Соціальний інтелект	6
5	Стиль спілкування та сумісність людей	6
6	Міжособистісне сприймання. Ефективне слухання.	6
7	Почуття та емоції у спілкуванні	4
Усього годин		40

РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО НАПИСАННЮ РЕФЕРАТІВ

Реферат – це стислий письмовий виклад наукової інформації по конкретній темі – виклад, в якому виражається і відношення до цієї інформації, її оцінка. Реферат є оглядовим (за декількома джерелами - книгами, главами, статтями). Реферат, як правило, викладається своїми словами. Точні визначення і цитати вводяться лише особливо значущі і ті, проти змісту яких референт (укладач реферату) заперечує. План реферату визначається дослідником. Але в реферативній роботі бажано мати наступні компоненти (частини):

1. короткі відомості про автора реферованого матеріалу (якщо це диктується темою реферату);
2. стислий, але досить повний і точний виклад суті науковій інформації по темі (головна частина реферату);
3. зауваження, узагальнення, висновки референта про викладену інформацію, її значення.

Написаний реферат стає основою для усного повідомлення.

Після того, як студент вивчив наукову літературу по темі, систематизував отриману інформацію, слід приступити до роботи над

рефератом. Композиційна структура реферату включає наступні основні елементи:

1. титульний аркуш,
2. зміст,
3. вступ,
4. основну частину,
5. висновок,
6. бібліографічний список використаної літератури.

Титульний аркуш є першою сторінкою реферату і заповнюється строго за зразком.

Після титульного аркуша поміщається зміст, в якому приводяться усі заголовки реферату і вказуються сторінки, з яких вони починаються.

Далі слідує вступ, в якому обґрунтовується актуальність вибраної теми, приводиться короткий огляд літератури, викладається мета роботи і зміст поставлених завдань, формулюються об'єкт і предмет дослідження.

У основній частині реферату розкривається ця тема.

Реферат закінчується завершальною частиною, яка так і називається «Висновок», що становить підсумкові результати.

Після висновку прийнято поміщати бібліографічний список використаної літератури. Цей список складає одну з істотних

частин реферату і відбиває самостійну творчу роботу студента. Кожне включене в такий список джерело повинне мати віддзеркалення в тексті реферату. Якщо її автор робить посилання на які-небудь запозичені факти або цитує роботи інших авторів, то він повинен обов'язково вказати в підрядковому посиланні, звідки узяті приведені матеріали. Не слід включати в бібліографічний список ті роботи, на які немає посилань в тексті реферату і які фактично не були використані. Не рекомендується включати в цей список енциклопедії, довідники, газети.

Структура реферату: титульна сторінка, зміст, вступ (1 сторінка), основна частина (8 сторінок), висновки (1 сторінка), список використаних джерел 5-10 джерел (не пізніше 2010 року).

ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ

1. Особливості міжособистісного спілкування.
2. Персоніфікація особистості і спілкування.
3. Класифікація невербальних засобів спілкування.
4. Віртуальне спілкування і його особливості.
5. Класифікація невербальних засобів спілкування.

6. Кінесика - один із найважливіших засобів невербального спілкування.
7. Стилї спілкування.
8. Внутрішнє і зовнішнє мовлення.
9. Параметри спілкувальної ситуації.
10. Основні закони спілкування.
11. Стратегії мовленнєвого спілкування.
12. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання.

ЗАПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Охарактеризуйте поняття «спілкування». У чому різниця між спілкуванням та комунікацією?
2. У чому заключається культура мовлення?
3. Наведіть характеристики культури спілкування за Л. Орбан-Лембрик.
4. Опишіть етапи спілкування.
5. Опишіть компоненти комунікативної культур за Н. Юрченко.
6. Визначте аспекти спілкування.
7. Назвіть цілі спілкування.
8. Назвіть функції спілкування.
9. Опишіть різновиди спілкування.
10. Опишіть етапи комунікативного процесу.
11. Опишіть бар'єри спілкування.
12. Опишіть особливості невербальної комунікації.
13. Опишіть особливості вербальної комунікації.
14. Що таке кенесика? У чому її суть?

15. Опишіть особливості взаємодії людей: кооперація й конкуренція, конфлікт.
16. Опишіть теорію соціального обміну (Дж. Хоманна, П. Блау).
17. Опишіть теорію символічного інтераакціонізму (Дж. Г. Мід, Г. Блумер, І. Гофман).
18. Опишіть психоаналітичну теорію (З. Фрейд).
19. Опишіть теорію трансактний аналіз (Е. Берн).
20. Охарактеризуйте особливості перцепції.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Андреева Г. М. Социальная психология : учебн. для высш. учебн. завед. / Г. М. Андреева. – М. : Аспект Пресс, 1998.— 376 с.
2. Апель К.-О. Трансцендентально-герменевтическое понятие языка / К.-О. Апель // Вопросы философии. – 1997. – No 1. – С. 76–92.
3. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин / [Примеч. С. С. Аверинцева, С. Г. Бочарова]. – 2-е изд. – М. : Искусство, 1986. – 444 с.
4. Бубер М. Я и Ты / Мартин Бубер // [Электронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.psylib.ukrweb.net/books/buber01/index.htm>
5. Буева Л. П. Общественные отношения и общение / Л. П. Буева // Проблемы общения и воспитание. – Т. 1. – Тарту : Тартус. гос. ун-т, 1974. – С. 10—35.
6. Буева Л. П. Человек : деятельность и общение. / Л. П. Буева. – М. : Мысль, 1978. – 216 с.
7. Введение в психологию [под общ. ред. проф. А. В. Петровского]. – М. : Издательский центр «Академия», 1997. – 496 с.
8. Гойхман О. Я. Речевая коммуникация : учебн. / О. Я. Гойхман, Т. М. Надеина [под ред.

проф. О. Я. Гойхмана]. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 272 с.

9. Грехнев В. С. Культура педагогического общения : кн. для учителя / В. С. Грехнев. – М. : Просвещение, 1990. – 144 с.

10. Громкова М. Т. Психология и педагогика профессиональной деятельности : учеб. пособие для вузов / М. Т. Громкова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 415 с.

11. Дегтярьова Г. С. Педагогічне забезпечення розвитку комуніка-тивної компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів / Г. С. Дегтярьова // Психолого-педагогічні основи професійної адаптації майбутніх фахівців : монографія [за ред. Г. П. Васяновича]. – Львів : Сполом, 2008. – С. 298–324.

12. Дьюи Дж. Психология и педагогика мышления. (Как мы мыслим.) / Дж. Дьюи. – М. : Лабиринт, 1999. – 192 с.

13. Ермекова Т. Н. Коммуникативная культура специалиста в системе образования / Т. Н. Ермекова, К. С. Абишев // Современные проблемы науки и образования. – 2009. – No 6. – С. 108—110.

14. Ильяева И. А. Культура общения : опыт философско-методологического анализа / И. А. Ильяева. – Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1989. – 169 с.

15. Каган М. С. Мир общения : проблема межсубъектных отношений / М. С. Каган. – М. : Политиздат, 1988. – 319 с.

16. Коломинский Я. Л. Социальная психология взаимоотношений в малых группах : учеб пособие для психологов, педагогов, социологов / Я. Л. Коломинский. – М. : АСТ, 2010. – 446 с.

17. Кузьмина Н. В. Очерки психологии труда учителя. Психологическая структура деятельности учителя и формирование его личности / Н. В. Кузьмина. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1967. – 183 с.

18. Лебедева Н. Г. Этика и психология деловых отношений. Деловой про токол (теория и практика) : учеб. пособие. / Н. Г. Лебедева. – Алчевск : ДГМИ, 2002. – 194 с.

19. Леонтьев А. А. Общение как объект психологического исследования / А. А. Леонтьев // Методологические проблемы социальной психологии. / [отв. ред. Е. В. Шорохова]. – М. : Наука, 1975. – 295 с.

20. Лихачев Б. Т. Педагогика. Курс лекций : учеб. пособие для студ. пед. учеб. заведений и слушателей ИПК и ФПК / Б. Т. Лихачев. – М. : Прометей, Юрайт, 2001. – 607 с.

Додаткова

21. Ломов Б. Ф. Общение и социальная регуляция поведения индивида / Б. Ф. Ломов //

Психологические проблемы социальной регуляции поведения / Е. В. Шорохова, М. И. Бобнева (отв. ред.). – М. : Наука, 1976. – С.70–93.

22. Лотман Ю. М. Семиосфера / Ю. М. Лотман. – СПб. : Искусство – СПб, 2000. – 704 с.

23. Малахов В. Етика спілкування : навч. посіб. / В. Малахов. – К. : Либідь, 2006. – 400 с.

24. Малахов В. А. Етика : курс лекцій : навч. посіб. – 5-те вид. / В. А. Малахов. – К. : Либідь, 2004. – 384 с.

25. Мишаткина Т. В. Педагогическая этика : учеб. пособ. / серия «Высшее образование» / Т. В. Мишаткина. – Ростов н / Д : Феникс ; Мн. : ТетраСистемс, 2004. – 304 с.

26. Мудрик А. В. Общение в процессе воспитания : учебное пособие для ВУЗов / А. В. Мудрик – М : Педагогическое общество России, 2001. – 320 с.

27. Мясищев В. Н. Психология отношений / В. Н. Мясищев // Избранные психологические труды / [под. ред А. А. Бодалева. вст. ст. А. А. Бодалева]. – М. : Изд-во Института практической психологии, Воронеж : НПО «МОДЭК», 1995. – 356 с.

28. Общение и межличностные отношения. [Электронный ресурс] – Режим

доступу :

<http://bibliofond.ru/view.aspx?id=102609>

29. Общение и оптимизация совместной деятельности / [под ред. Г. М. Андреевой и Я. Яноушека]. – М. : МГУ, 1987. – 300 с.

30. Орбан-Лембрик Л. Є. Соціальна психологія / Л. Є. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003. – 446 с.

31. Рыданова И. И. Основы педагогики общения : методический материал / И. И. Рыданова. – Минск : Беларуская навука, 1998. – 319 с.

32. Сафьянов В. И. Этика общения : учебное пособие / В. И. Сафьянов. – М. : Изд-во МГУП «Мир книги», 1998. – 164 с. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook123/01/index.html?part-002.htm>.

33. Смолінська О. Є. Комунікативні процеси у навчанні : навч. посіб. / О. Є. Смолінська. – Львів : Сполом, 2010. – 254 с.

Інформаційні ресурси

34. Педагогічна культура вчителя: презентація [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.slideshare.net/stecencko_nm/6-2253966.

35. Университетская библиотека онлайн: http://biblioclub.ru/index.php?page=main_ub_red